

MÜKELLEFLERİ İZAHA DAVET – YENİ DÜZENLEMELER

Ülkemizde vergileme, büyük ölçüde vergi mükelleflerinin ödemeleri gereken vergileri kendilerinin hesaplayıp beyan etmesi esasına dayanmaktadır. Vergi kanunlarının öngördüğü defter ve belge düzenine göre kayıtlarını yaparlar ve ödenmesi gereken vergiyi hesaplayıp beyan ederler.

Mükellef beyanlarının doğru olup olmadığı vergi denetim elemanlarının denetimi ile kontrol edilir. Vergi müfettişleri mükelleflerin beyanlarını tuttukları kayıt ve ilgili belgeleri beş yıllık zaman aşımı süresi içinde incelerler.

Vergi kayıplarını önlemek için vergi denetimleri etkili uygulamalardır. Vergi daireleri bilgi toplama ve yoklama çalışmalarıyla da mükellefleri doğru beyanda bulunma konusunda etkide bulunurlar.

Yapılan inceleme ve denetimlerde mükelleflerin eksik beyanları ortaya çıkarılmakta cezalı vergi tarhiyatı yoluna gidilmektedir. Ancak, inceleme, tarhiyat, uzlaşma, itiraz, dava işlemlerinin sonuçlanması ve ödenecek vergi ve cezanın kesinleşmesi uzun bir süre almaktadır. Bu nedenle yeni bir müesseseye ihtiyaç duyulmuştur.

Vergi Mükelleflerini İzaha Davet

Vergi dairelerinin bilgi toplama, yoklama gibi çalışmaları sonucunda verginin ziyaa uğradığını gösteren emareler bulunduğu dair yetkililerce tespit yapılabilmektedir. Bu durumlarda vergi incelemesi gibi uzun süreyi ve yüksek maliyeti gerektirmeyen, çabuk işleyen bir müessesenin yararlı olacağı düşünülmüştür.

Bu amaçla Vergi Usul Kanununun 370.inci maddesinde, 6728 Sayılı Kanunla değişiklik yapılarak 9.8.2016 tarihinde “İzaha Davet “ müessesesi getirilmiştir. 482 sayılı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile izaha davet müessesesinin işleyişi şekillendirilmiştir. 7.12.2019 tarihine kadar söz konusu müessese bu düzenlemelere göre işlemiştir. Bu tarihte 7194 Sayılı Kanunla VUK ‘ nun 370 nci maddesi yeniden düzenlenmiş; izaha davet müessesesinde kapsamlı değişiklikler yapılmıştır.(Yürürlük 1.1.2020)

İzaha Davet ve Yeni Düzenlemeler

Bu yeni düzenlemelerin uygulamasını kolaylaştırmak üzere 14.05.2020 tarihinde Gelir İdaresi Başkanlığı'nın internet sitesinde Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Taslağı kamuoyunun dikkatine sunulmuştur. Tebliğ Taslağında yer alan yeni düzenlemeler aşağıda kısaca incelenmiştir.(Taslakta yer alan sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge kullanımına ilişkin düzenlemelere gelecek yazımızda yer verilecektir.)

7194 Sayılı Kanunla yeniden düzenlenen 370 nci maddenin (a) bendinde şöyle denilmektedir. Vergi incelemesine başlanılmadan veya takdir komisyonuna sevk edilmeden önce verginin ziyaa uğradığına delalet eden emareler bulunduğu dair yetkili merciler tarafından yapılmış ön tespitler hakkında, tespit tarihine kadar ihbarda bulunulmamış olması kaydıyla mükellefler izaha davet edilebilir.

Kendisine İzaha davet yazısı tebliğ edilen mükellefler, davet konusu tebliğ ile sınırlı olarak VUK nun 371 nci maddesinde yer alan pişmanlık hükümlerinden yararlanamaz. İzaha davet yazısının tebliğ tarihinden itibaren otuz günlük süre içerisinde (değişiklik öncesinde on beş gün) izahta bulunması durumunda, yapılan izah değerlendirilerek değerlendirme sonucunu içeren yazı mükellefe tebliğ edilir.

İzaha Davetin Kapsamı

482 Seri No.lu VUK Genel Tebliğinde ayrıntılı olarak açıklanmış olan izaha davetin kapsamı yeni Taslak Tebliğde tadâdî nitelikte olduğu söylenebilecek ayrıntılı düzenleme yerine, daha genel nitelikte bir kapsam belirleme yeterli görülmüştür. Buna göre” Verginin ziyaa uğradığına delalet eden emarelerin tespit edilmesine bağlı olarak işleyen izaha davet müessesesi kapsamında Hazine ve Maliye Bakanlığı’na bağlı ilgili birimlerce verginin ziyaa uğradığına delalet eden emareler bulunduğu yönünde yapılan çalışmalar sonucunda belirlenen konulara ilişkin olarak haklarında ön tespit yapılanlar izaha davet edilirler.

Ön tespit yapılabileceği tarih itibariyle haklarında ön tespit konusu ile ilgili olarak, ihbar bulunan ya da vergi incelemesi başlatılan veya takdir komisyonuna sevk işlemi yapılan mükelleflere ilişkin olarak ön tespit yapılmaz ve bu mükellefler izaha davet edilmezler.”

Ön Tespitler ve Değerlendirme Komisyonları

Ön tespitler

Ön tespit, vergi kanunlarının verdiği yetki kapsamında vergi incelemesi yapmaya ve /veya mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan gerçek ve tüzel kişilerden bilgi toplamaya yetkili bulunanlar tarafından doğrudan veya dolaylı olarak elde edilen bilgi, bulgu veya verilerin Ön Tespit ve İzah Değerlendirme Komisyonuna intikal ettirilmesi neticesinde, sözü edilen komisyon tarafından ziyaa uğramış olabileceği yönünde yapılan tespitleri ifade eder.

Ön Tespit ve İzah Değerlendirme Komisyonları

Yukarıda maddede belirtildiği gibi yetkili merci olan ön tespit ve değerlendirme komisyonları Gelir İdaresi Başkanlığı ve Vergi Denetim Kurulu bünyesinde kurulmaktadır.

Gelir İdaresi Başkanlığı bünyesinde kurulan ön tespit ve izah değerlendirme komisyonları ilgisine göre vergi dairesi başkanlıkları ile defterdarlıklara bağlı olarak görev yaparlar. Bunun yanında, vergi dairelerine bağlı olarak da komisyon kurulabilmektedir.

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığında ve Başkanlıkça uygun görülen Daire veya Grup Başkanlıklarında oluşturulacak komisyonlar biri başkan olmak üzere üç vergi müfettişinden oluşur.

Komisyonla kendilerine intikal ettirilen bilgi, bulgu ve verileri değerlendirerek, söz konusu mükellefin vergi ziyasına sebebiyet vermiş olabileceği sonucuna varırsa (ön tespit) izaha davet veya sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge ön tespit yazısının hakkında ön tespit yapılanlara gönderilmesini sağlar.

Mükelleften gelen izahları değerlendirip yazıya bağlar ve değerlendirme yazısının da mükelleflere tebliğ edilmesini sağlar.

Mükelleflerden Gelen İzahın Değerlendirilmesi ve Sonuçlandırılması

Gelen izahatın değerlendirilmesi

Kendisine izaha davet yazısı tebliğ edilenlerin tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde yetkili komisyona izahat bulunmaları gerekir. Bu süre değişiklik öncesinde 15 gün idi. Süresinde yapılan izah, komisyonca en geç 45 gün içinde değerlendirilerek sonuca bağlanır. Bu süre değişiklik öncesinde 10 gün olarak belirlenmişti.

Değerlendirme sonucunda vergi ziyasına neden olunmadığının anlaşılması

Mükelleflerin gönderdiği izahın, vergi ziyasına neden olmadığı konusunda yeterli olduğunun komisyonca uygun bulunması halinde değerlendirme sonucunu içeren yazı mükellefe tebliğ edilir ve mükellef hakkında söz konusu tespitlerle ilgili olarak vergi incelemesi ve takdir komisyonuna sevk işlemi yapılmaz.

İzahın değerlendirilmesi ve vergi ziyasının olduğunun anlaşılması

Komisyonca yapılan tespitlere mükellefçe yapılan izahın, verginin ziyaa uğramış olabileceğine ilişkin tespitleri açıklamada yetersiz kalması durumunda komisyon değerlendirme sonuçlarını içeren bir yazıyı mükellefe tebliğ eder. Tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin verilmesi, eksik veya yanlış verilmiş vergi beyanının tamamlanması veya düzeltilmesi, ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin gecikme zammı oranında izah zammı ile birlikte ödenmesi şartıyla vergi ziyai cezası ziyaa uğratılan vergi üzerinden %20 oranında kesilir.

Komisyonca mükellefin izahının uygun bulunmadığına ilişkin yazının tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde mükellefçe beyanname verilmemiş olması halinde vergi incelemesine veya takdir komisyonuna sevk işlemleri yapılır.

Mükellefin izahat bulunmaması

İzaha davet yazısının tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içerisinde mükelleflerin yetkili komisyona izahat bulunmaması halinde, komisyon tarafından izaha davet yazısında yer verilen ziyaa uğramış olabilecek vergi tutarının beyan edilmesi gerektiğine karar verilir. Komisyonun bu değerlendirmesini içeren yazının tebliğ edildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde, hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin verilmesi eksik veya yanlış vergi beyanlarının tamamlanması veya düzeltilmesi, ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin gecikme zammı oranında izah zammıyla birlikte ödenmesi halinde vergi ziyai cezası, ziyaa uğratılan verginin %20 si oranında kesilir.

Diğer Hususlar

İndirimli ceza koşullarını taşımayanların vereceği beyanname açısından ceza uygulaması

İndirimli ceza uygulanması için gereken şartlarından herhangi birini taşımadığı anlaşılan mükelleflerin vergi beyannamelerini vermelerine engel bir durum bulunmamakta olup, vergi incelemesine başlanılmadan veya takdir komisyonuna sevk edilmeden beyannamelerini vermiş olanlara, ziyaa uğratılan vergi üzerinden Vergi Usul Kanunu'nun 344. üncü maddesi gereği %50 oranında vergi ziyai cezası kesilir.

30 Gün içinde ödeme yaplmamas

Vergi Usul Kanununun 370. inci maddesi kapsamında verilen beyanname üzerine tahakkuk eden vergiler ile izah zammnn mükelleflerce maddede öngörülen 30 günlük süre içerisinde ödenmemesi durumunda %20 oranında kesilmiş olan indirimli ceza, %50 oranı esas alınarak ikmal edilir ve izah zammı gecikme faizine dönüştürülür.

Uzlaşma bařvurusu

Vergi Usul Kanununun 370. inci maddesinin (a) fıkrası kapsamında kendilerine izaha davet yazs tebliğ edilen mükellefler, bu maddeye göre %20 oranında kesilen vergi ziyasna ilişkin ihbarnamelerin tebliğ üzerine süresi içerisinde tarhiyat sonrası uzlaşma başvurusunda bulunabilir. Ancak, maddenin (b) fıkrası kapsamında n tespiti ilişkin yazı tebliğ edilen mükellefler, bu madde uyarınca kesilecek vergi ziyasna için uzlaşma başvurusunda bulunamaz.

İzahın yapıldığı tarihin belirlenmesi

Yazılı izah, izaha davet yazsn gönderen mercie; elden verilmişse bu tarihte, postayla taahhütlü veya acele posta servisi ile gönderilmişse zarfın üzerindeki damga tarihinde, adi postayla veya özel dağıtım şirketleri aracılığıyla gönderilmişse izaha davet yazsn gönderen merciin kayıtlarına girdiğı tarihte verilmiş sayılır. Sözlü izah, izah yapan ile komisyon tarafından imzalanacak bir tutanakla tespit olunur, bu durumda izah tarihi olarak tutanağın düzenlendiğı tarih esas alınır.